

Забезпечення рівного права на воду та санітарію: результати самооцінки ВЕГО «МАМА-86» 2015

*Ганна Цветкова
ВЕГО "МАМА-86"*

*Круглий стіл "Право на воду і санітарію в Україні:
глобальні контексти та місцеві реалії"*

27 квітня 2016 р.

Київ

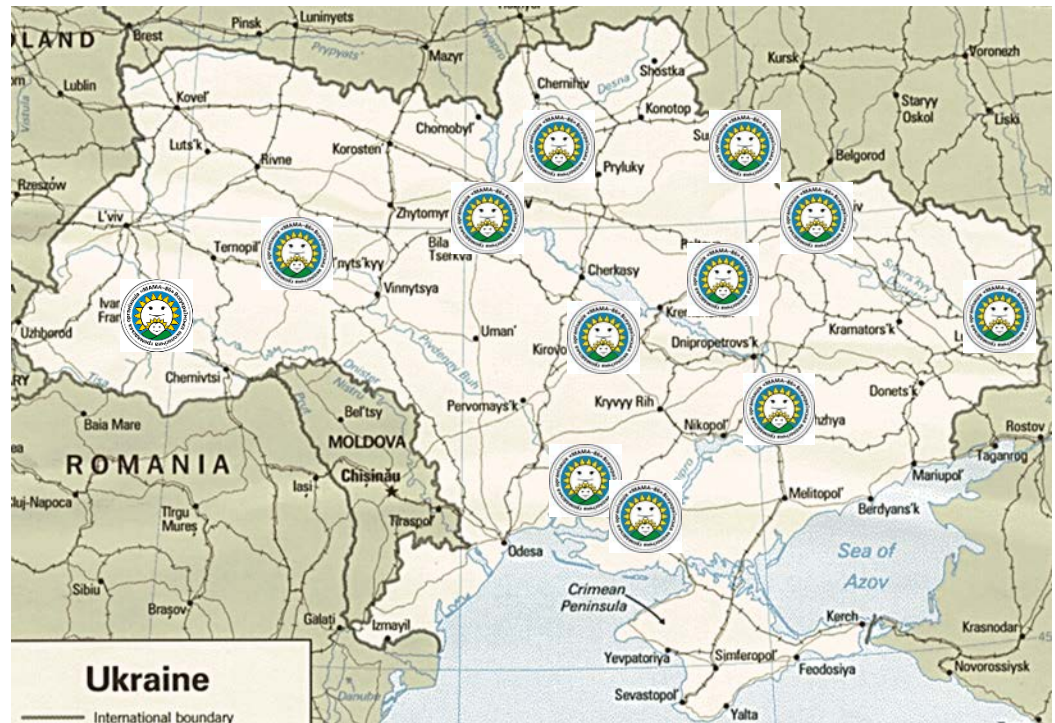

Самооцінка забезпечення П на Ві С в Україні

Інструмент самооцінки, затверджений Народою сторін Протоколу, Осло 2013 р.

Самооцінка проведена у 2015 році ВЕГО «МАМА-86» в 12 регіонах:

Запоріжжя	Київ
Кіровоград	Луганськ
Миколаїв	Ніжин
Нова Каховка	Полтава
Суми	Харків
Хмельницький	Яремче

Глобальні критерії забезпечення права на воду та санітарію

- **Наявність** - достатнє (20 л\л\добу) забезпечення кожного необхідною кількістю води для особистих та домашніх потреб та забезпечення туалетом.
- **Якість** – питна вода має відповідати стандартам якості (хімічним, мікробіологічним, радіологічним та органолептичним показникам ПВ) бути безпечною для споживання та інших потреб. Туалети мають бути гігієнічними та технічно безпечними, забезпечені водою для прибирання та миття рук після відвідування туалету
- **Доступність** – неперервні (цілодобово) послуги ВП та ВВ для кожного в домі або поблизу нього. Фізична безпека має бути забезпечена
- **Прийнятність** – забезпечення *гідних та безпечних* умов ВС ВВ із врахування культурних традицій, *гендерної специфіки* (облаштування окремих туалетних кімнат для жінок та чоловіків; врахування *вікових* (для дітей) або *фізичних особливостей* (для інвалідів) обладнання туалетних приміщень, кімнат для миття рук або кімнат гігієни
- **Економічна доступність** – плата за послуги має бути доступною кожному і не створювати економічних перешкод щодо забезпечення споживача продуктами харчування, житлом та медичною допомогою.
- **Доступ до інформації** – споживач має знати про якість та умови надання послуг, якість ПВ і т.інше

Самооцінка забезпечення Права на ВіС: основні напрямки

- Основи державного регулювання забезпечення П: законодавство, фінансування, розподіл відповідальностей та участь залучених сторін: влада, водоканали, донори, споживачі
- Скорочення географічної нерівності
- Забезпечення доступу для вразливих та маргіналізованих верств населення
- Підтримання економічно прийнятних цін на послуги для всіх

Результати СО: Основні проблеми законодавчої бази та фінансування

**Жодна з програм не має чіткої орієнтації на ПРАВО на воду
права на санітарію взагалі не визначене в Україні!!**

Є регіональні та місцеві програми:

- Питна вода..області/міста
- будівництва, реконструкції, модернізації об'єктів інфраструктури, соц.-культ та екологічного призначення
- охорони довкілля, рац. використання природних ресурсів
- розвитку водного господарства

Харків КП «Харківводоканал»: власна програму розвитку на 2015 – 2026 рр!

АЛЕ немає належного фінансування (часткове):

- 3 2012 року відсутня підтримка цільової програми ПВУ Держ.бюджетом, субвенції з держбюджету на соц-економ розвиток
- основне фінансування за рахунок обл.+місцевих бюджетів
- міжнародних інвестицій (ЄБРР + TACIS -Запоріжжя,Нова Каховка)
- кошти Водоканалів

Результати СО: Основні проблеми державного регулювання (2)

«Децентралізація» + «дерегуляція»:

- місцеві органи мають обв'язки, але не мають ресурсів, знань та механізмів управління
- **мораторій на перевірки інспекцій, в т.ч. СЕС**
- **адміністративна реформа місцевих СЕС = скорочення штатів, занепад лабораторно-матеріальної бази, скорочення контролю якості ПВ – позапланових перевірок, поза увагою децентралізоване ВП та ВВ – веде до ліквідації державного контролю в галузі питного ВП та С**

Результати СО: Географічна нерівність

брак надійних, оновлених даних

значна нерівність місто-село за офіційними даними

- у доступі до централізованого ВП :

міста на 70-100% села від 11 до 81%,

Прогрес в селах Запорізької обл. 2010-2013 – з 54% до 73,5%

- у доступі до водовідведення:

міста на 47-100% села від 2 до 96.5%

регрес доступу ВВ: м. Запоріжжя 2010-2013 рр. з 76% до 67,1%

в сільських н.п. Нової Каховки фактично, але офіційно -100%

нерівність в межах одного населеного пункту

Київ: доступ до ВП – 99,99% а до ВВ - 98,94% = 30 тис. не підключені до К!!

привізна вода в Миколаївській, Кіровоградській, Запорізькій

нерівність місто-село за якістю послуг: якість питної води!!!

Динаміка охоплення населених пунктів централіз. ВП та ВВ в Україні (2000 -2014)

За даними * COWI 2002 ,** Держстат 2009-2013, ***Держстат 2014 без
врахування наслідків анексії Криму та АТО – КОРОТКА доповідь 2016 проект

Населені пункти	тисяч	2000*	2009**	2010**	2011**	2012**	2013**	2014***
Міста	> 500	93	91,3	99,1	99,4	99,6	99,8	89,8
	100-500	86						
	20 -100	75						
Селища			87,1	87,1	87,0	85,9	85,9	68,8
Сільські н. пункти	< 20	26	22,1	22,1	22,0	22,0	22,1	17,2

Населені пункти	тисяч	2000*	2009	2010	2011	2012	2013	2014**
Міста	> 500	91	96,9	96,5	96,5	96,5	96,7	87,1
	100-500	74						
	20 -100	55						
Селища			56,8	57,9	57,9	57,6	57,2	47,9
Сільські н.пункти	< 20	9	2,6	2,6	2,5	2,5	2,4	1,9

Результати СО: доступ до В та С для вразливих та маргіналізованих груп

- Брак даних, відсутність моніторингу по безхатченкам, інвалідам, ромам,
- Неналежна статистика щодо шкіл, лікарень, тюрм, та інших бюджетних установ: офіційно 100%, на практиці - ??
- нова чутлива група – внутрішньо переміщені особи
1,700 млн. осіб на кінець 2015 р.
- Питання якості доступу = безпеки питної води, умов санітарії.
- Брак умов гігієни (кімнат гігієни, навіть для персоналу шкіл, лікарень..., громадських туалетів, лазень)
- брак бюджетного фінансування цих установ на WASH

Результати СО: економічна доступність доступу до В та С

- Вплив кредитів на підвищення тарифів: Запоріжжя та Нова Каховка
- значно вищі тарифи в областях в порівнянні з містами: **Запоріжжя – 4,75 грн./м³, Запорізька обл.- 6,16 грн./м³**
- на **2014** р. при загальній доступності цін на ВС є групи споживачів, для яких плата за ВС стає критичною/недоступною.
- Інформації про платоспроможність населення немає на місцях
- Інструменти соц. допомоги – **пільги та субсидії**, проблеми з отриманням субсидій.
- **субвенції Водоканалам** на погашення заборгованості в різниці тарифів
- зростання **боргів за послуги**, практика **відключення за борги** (відключення за борг понад 300 грн – у Запоріжжі у 2015 р.!! відключення каналізації за борги – Севастополь 2013 р 1020 сімей було відключено!
- **Відсутня соц. допомога ДГ-вам, які самотужки забезпечують ВС:** будівництво, догляд за колодязями/септиками, локал. каналізацією , вивіз стоків ..

Дякую за увагу!!
www.mama-86.org.ua

Політичні рамки

вересень 2015: на саміті під час 70-ї Генеральної Асамблеї ООН затверджено **Порядок денний сталого розвитку** на період до 2030 року

- **Водна ЦСР №6:** Забезпечити доступ і стійке управління водою і санітарією для всіх

Ціль 6: Забезпечити доступ і стійке управління В і С для всіх

- 6.1 Питна вода
- 6.2 Санітарія
- 6.3 Якість води
- 6.4 Ефективне використання води
- 6.5 ІУВР
- 6.6 Екосистеми
- 6.A міжнародна співпраця та розвиток потенціалу
- 6.B участь на місцях

Ціль 6: Забезпечити доступ і стійке управління В і С для всіх

- 6.1 До **2030** р. забезпечити всеохоплюючий і справедливий **доступ до безпечної та економічно доступної питної води для всіх**;
- 6.2 До **2030** р. забезпечити **доступ до адекватних та належних сан.-гігієнічних умов**,... *особлива увага потребам жінок і дівчат та особам, які знаходяться у вразливому становищі*;
- 6.3 До **2030** р. підвищити **якість води** шляхом *скорочення забруднення*, ліквідації скидів та мінімізації викидів небезпечних хім. речовин і матеріалів, *скорочення в 2 рази частини неочищених стоків* і суттєвого збільшення об'ємів *рециркуляції і безпечного повторного використання стічних вод* в усьому світі;
- 6.4 До **2030** р. суттєво підвищити **ефективність водокористування** в усіх секторах, забезпечити стійкий забір та постачання прісної води для вирішення проблеми нестачі води, *істотно скоротити число людей, які страждають від нестачі води*;

Європейські політичні інструменти підтримки впровадження ЦСР 6

- **Протокол про воду та здоров'я 1999.**
основний підхід – забезпечення Права на В та С.
Україна сторона з 2003р.
- 2011 встановила **15 національних цілей до Протоколу** :
покращення доступу до В та С населення, дитячих закладів, розробка та впровадження ПУРБ основних РБ, моніторинг , участь громадськості...
- **Пармська Декларація**, 2010 р.: захист здоров'я дітей в довкіллі, що змінюється.
- Рег. пріоритетна ціль 1: забезпечити на 100% доступ в школах до В та С

Національні цілі сталого розвитку по воді та санітарії потребують

- Враховання досвіду встановлення НЦП по Протоколу по ВтаЗ
- Проведення аналізу ситуації щодо доступу до ВС на рівні міст, селищ та сіл - з використанням Інструменту самооцінки доступу до В та С
- розробки та впровадження системи нових цільових показників:
які орієнтовані на людину/домогосподарство (доля населення що має доступ.., домогосподарств , що підключені до систем та забезпечені послугами)
включають якісні, кількісні та часові показники
- Правдивої статистичної інформації з місць
для розробки регіональних та місцевих програм заходів
бути врахована у загальнодержавних Програмах